

Sí a Catalunya, sí a Europa

Josep A. Duran i Lleida, President del comitè de govern d'Unió Democràtica de Catalunya i secretari general de la federació de CiU

Article publicat en tres entregues

1a entrega

Tot i que ja havia fet ús d'aquestes pàgines de Diàleg per intentar raonar el perquè de la meva posició envers el proper referèndum sobre el Tractat Constitucional europeu, tenia un cert compromís de tornar-hi a insistir i, per què no dir-ho també, un cert interès a fer-ho.

Quan ho vaig fer amb l'article *La necessitat d'un debat*, publicat el dilluns 19 de juliol, expressava una opinió personal, tot deixant ben clar que no era la posició del nostre partit. Deia, a més, que era una opinió que respectava i continua respectant qui, dintre i fora de la política, no compartia els meus arguments. Això no caldria ni dir-ho, però si hi insisteixo és perquè ho faig amb la clara intenció d'accentuar la convicció que des de posicions tan europeistes com la meva es pot sostenir una opinió diferent sobre el valor polític del tractat a refrendar. Avui però ja no desgrano els arguments només a títol personal sinó que, després d'un debat intens i de gran nivell al darrer Congrés d'Unió, com a partit compartim una posició comuna.

Mentre el debat s'estenia en les pàgines d'aquest diari i, no cal dir-ho, al carrer, també s'expressaven opinions a favor i contràries a la que sostenim nosaltres. Concretament a l'AVUI, i contra els meus arguments, recordo un article d'Isabel-Clara Simó que he de confessar que em va costar molt no contestar, i algunes cartes de lectors publicades a la *Bústia*. Em ve a la memòria la del Sr. Dalmau

Pedró Guàrdia, de Barcelona, que vaig contestar, o la del Sr. Josep Ràfols Grau, de Santa Coloma de Gramenet, que, no per manca de respecte ni d'interès, sinó perquè ja pensava en aquest article, no vaig respondre.

A part, per acabar de situar les reflexions d'avui en el temps, no puc deixar d'esmentar la victòria de Bush en les eleccions presidencials dels Estats Units. Jo era dels que preferia Kerry, malgrat ser conscient de les diferències limitades entre ambdós candidats, però el poble nord-americà ha preferit Bush. Agradi o no agradi és el que hi ha i el que hi haurà els propers quatre anys. I si esmento la victòria de Bush és perquè si no estava prou convençut -que sí que n'estava- de la necessitat d'aprofundir en el projecte europeu, ara més que mai sé que Europa és una necessitat per als europeus i per a totes les dones i els homes de bona voluntat d'aquest món que ens ha tocat viure.

Parlant, doncs, d'Europa, i fent-ho de Catalunya estant, tenen raó, i ho subscric, els que, per començar, diuen que no es pot parlar de Constitució europea, que el que se sotmet a referèndum no és una Constitució en els termes clàssics del dret constitucional. També tenen raó els que afirmen -i ho comparteixo- que els seus continguts són insuficients per donar cobertura precisament a les necessitats d'Europa i del món sencer. I no cal dir que tampoc no s'equivoquen els que tenen l'apreciació, de la qual també participo, que aquesta Europa la continuen fent els Estats i que no és, de cap de les maneres, el final del viatge a l'Ítaca de l'Europa dels pobles que sempre havíem anhelat.

A aquests arguments s'hi sumen les exclamacions que fan referència que aquesta Europa margina la llengua catalana per no considerar-la llengua oficial, que ens ignora com a poble per no reconèixer-nos com a nació i que no permet que Catalunya pugui estar representada

directament a les institucions comunitàries en no respectar el nostre marc competencial. Sobre totes aquestes afirmacions s'hi construeix, a més, la reacció que s'expressa popularment en sentències similars a les següents: "portem molts anys parant la galta", "que sàpiguen d'una vegada per totes qui som" o "si hem de ser cornuts intentem, a més, no pagar el beure"...

Tot el primer bloc d'arguments pot encabir-se en el que diríem que és la insatisfacció europeïsta. Els altres dos blocs constitueixen el que en podríem dir descontentament i ressentiment del catalanisme. Doncs jo tampoc em sento prou satisfet com a europeïsta, però justament per ser europeïsta, perquè el somni europeu constitueix un dels ingredients del nostre projecte polític, tinc l'obligació d'analitzar el que se'ns proposa refrendar amb una perspectiva que va més enllà de la immediatesa. Europa ni comença ni acaba amb aquest tractat. El seu valor no s'ha d'extraure només dels seus continguts sinó de l'anàlisi comparativa amb el que és i representa fins ara Europa, amb el que seria si ara no s'aprovés aquest tractat, i sobretot si ens és o no útil, si ens permet avançar o no en la direcció de l'Europa que desitgem de cara el futur.

I no cal dir que com a catalanista, com a ciutadà de la nació catalana, no és el disseny que se'ns proposa, el que jo desitjo per a una Europa forta, que faci de la unitat i de la diversitat les seves columnes vertebrals. Però al mateix temps em sento amb la responsabilitat de valorar amb profunditat i amb la distància necessària del comprensible descontentament i ressentiment si realment suposa un avenç o no, nacionalment parlant, per al nostre país, per als seus ciutadans, per a les seves institucions. I fent-ho, a més, fugint tant com pugui de fer, de l'Europa que no acaba de comprendre'ns, el boc expiatori de les culpes de l'Espanya que expressament mai ha tingut cap interès a entendre'ns. Sobre totes aquestes consideracions, em

proposo aportar algunes reflexions en una modesta trilogia d'articles que enceta el que ara acaben de llegir.

2a entrega

En el primer d'aquesta sèrie d'articles, deia que, en contra del tractat que estableix una Constitució europea, s'alcen veus crítiques, que comparteixo, afirmant que el que se'ns proposa ratificar no és veritablement una Constitució, que els seus continguts són insuficients per fer d'Europa una gran potència o que l'Europa que continuen fent els Estats no és, encara, l'Europa dels pobles que sempre havíem anhelat.

Afegia, després, que per analitzar el seu autèntic valor cal recordar que Europa ni comença ni acaba amb aquest tractat, que convindria comparar el projecte de Tractat amb la realitat que ara tenim i el que succeiria si no l'aprovéssim. I, sobretot, avaluar que si el que se'ns proposa ratificar ens permet o no avançar en la direcció de l'Europa que desitgem de cara al futur. En definitiva, que calia ponderar la seva acceptació o rebuig en funció de si hi ha més aspectes positius o negatius i quin valor tenen uns i altres.

És cert que no es tracta d'una Constitució, en termes jurídics i polítics, homologable a les que donen i garanteixen la vida d'un Estat de dret. Ni quant al procés seguit, ni quant als dèficits en allò que fa referència a la separació de poders. Però també ho és que, per primer cop, supera àmpliament els mecanismes emprats fins avui dia per elaborar un tractat. Mentre que fins ara els serveis diplomàtics de cada Estat elaboraven un esborrany, que després discutia i aprovava el Consell Europeu, ara, amb la Convenció Europea, s'ha permès la participació de representants de la Comissió, del Parlament Europeu, dels Parlaments dels Estats i del Comitè de les Regions.

És bo, a més, recordar que el Consell Europeu de Laeken, que va acordar crear la Convenció Europea, tenia com una de les finalitats prioritàries ordenar, sistematitzar i simplificar les disposicions que estaven disgregades en els diversos tractats. Aquest objectiu ens obliga a apreciar el Tractat com un pas més, ni el primer ni l'últim, en el procés de construcció europea. I especialment de cara a les generacions més joves ens compromet a remarcar el que ha significat tot el procés d'unificació europea, subratllant que avui a Europa es garanteix, més i millor que a cap altre indret del món, la llibertat, el progrés, la cohesió social, la pau. I tot això malgrat que els tractats anteriors tenien encara moltes més mancances i defectes que el que ara se'ns proposa. De fet, qui cregui que cal dir no al Tractat que el 20 de febrer se sotmetrà a referèndum hauria de ser conseqüent i dir no a tot l'edifici normatiu europeu.

Però és que a més, i en contra del que s'ha dit i s'ha escrit, el Tractat constitucional addiciona importants novetats que aprofundeixen el procés d'unitat europea. Incorpora, per exemple, la Carta de Drets Fonamentals que garanteix l'Europa dels valors en ser obligatòria per a tots els actes jurídics de la Unió l'aplicació dels drets que l'integren, és a dir, els drets humans, els drets econòmics i socials i nous drets, entre els quals cal destacar el del respecte a la diversitat de cultures i tradicions dels pobles d'Europa. I en conseqüència tots aquests drets es poden recórrer, davant del Tribunal de Justícia de Luxemburg, en el cas de ser vulnerats.

En contra del que defensava el govern del president Aznar, el tractat dóna més poder al Parlament Europeu (els pobles) i, per tant, menys al Consell (els Estats). Afebleix clarament els Estats en donar noves competències a la Unió Europea en àmbits tan simbòlics i tan decisius com la política exterior i de seguretat i defensa. Tots aquells que volíem la victòria de Kerry, hem de ser conscients que, ara més que mai, o tirem endavant aquestes polítiques o no tindrem dret a

queixar-nos d'un món unilateral. També se cedeixen a la Unió Europea noves competències en justícia i afers interiors. En la presa de decisions del Consell es rebaixa la necessitat de la unanimitat i s'amplia el procediment de codecisió, és a dir, d'intervenció del Parlament Europeu, abastant el 95% de la legislació comunitària. En donar més competències a la Unió Europea en àmbits com el social o mediambiental i en millorar el seu funcionament, millora la seva eficàcia i eficiència per respondre als problemes i oportunitats que la globalització i la internacionalització de l'economia comporten.

Tot plegat, el millor balanç dels pros i els contres d'aquest tractat el resumeix prou bé la resolució de la Confederació Europea de Sindicats del propassat 13 de juliol. Diu així: "La nova Constitució és clarament un avanç en gairebé tot en relació amb els presents tractats que configuren la Unió Europea. És menys ambiciosa i efectiva que la que vàrem proposar i també menys del que va proposar la convenció. Malgrat totes aquestes esmenes i debilitats, el nou tractat és un pas endavant cap a un millor marc europeu i, clarament, mentre no sigui un pas final, mereix i necessita el nostre suport".

Faig meu aquest diagnòstic i com que el que se'ns proposa no és un pas final, mereix i necessita el nostre suport.

3a entrega

En el primer dels articles feia referència a les objeccions que es formulen contra el Tractat Constitucional Europeu des de la perspectiva catalanista. Es rebutja el projecte perquè no atorga al català la condició de llengua oficial, no reconeix explícitament la nostra realitat nacional i no permet que la Generalitat pugui defensar les seves competències directament davant les institucions de la Unió.

També deia que el disseny que se'ns proposa no és el que jo desitjo, ni com a europeista, ni com a catalanista, per a l'Europa forta que tots plegats necessitem. Dels arguments europeistes, ja en vaig parlar en el segon dels articles. Avui voldria explicar que el nou Tractat no comporta ni un sol retrocés per a Catalunya i, en canvi, malgrat tots els peròs, significa clarament un avenç.

Parlem, per exemple, d'una qüestió que aquests dies també es debat en la ponència que elabora un nou Estatut. Em refereixo al dret a l'autodeterminació. M'agradaria recordar -crec que ningú ho ha fet- que en l'article 1.3.4. del Tractat Constitucional es fa referència explícita, per primer cop, a la Carta de les Nacions Unides i que en el seu article 1.2 proclama "el principi de la lliure determinació dels pobles". És evident que la Unió Europea no entrarà a autodeterminar pobles, senzillament perquè, d'acord amb el principi de subsidiarietat, no entrarà mai en com s'ha d'organitzar un Estat o si una part d'un Estat s'ha d'autodeterminar o no. Ara bé, quan un poble s'autodetermina, no té cap problema per entrar a la Unió Europea. ¿Per què, si no, quan el PNB es pronuncia pel sí, argumenta, entre d'altres coses, que el nou Tractat no impedeix portar a terme el pla Ibarretxe?

He esmentat el principi de subsidiarietat incorporat al nou Tractat. També em sembla que s'ha explicat poc que la Comissió de la Unió Europea tindrà el deure a partir d'ara d'obrir consultes abans de proposar qualsevol acte legislatiu i que haurà de fer-ho també amb la Generalitat quan l'afecti. I s'entén per *acte legislatiu* les propostes de la Comissió, les iniciatives d'un grup d'Estats membres, les del Parlament Europeu, les peticions del Tribunal de Justícia o les recomanacions del Banc Central Europeu o les peticions del Banc Europeu d'Inversions destinats a l'adopció d'un acte legislatiu europeu. Com tampoc no s'ha parlat del fet que el Parlament de l'Estat, a instàncies del Parlament català, podrà denunciar una decisió

europea si infringeix el principi de subsidiarietat. Això acaba amb l'actual realitat amb què la Unió Europea pot ignorar formalment les competències del govern català i permet a l'Estat recuperar competències que constitucionalment no li pertanyen.

Nacionalment, ¿ens hem parat a pensar, a més, que votant en contra del projecte l'únic que s'aconseguiria és atiar el foc contra la Unió Europea i tenir menys Europa? ¿Som conscients que, per a Catalunya, tot el que signifiqui tenir menys Europa és tenir més Espanya? Malgrat els peròs, ¿tenim prou clar que el nou Tractat reforça Europa i afebleix els Estats? No tant com voldríem? D'acord. Però menys del que voldria l'Estat espanyol i molt menys del que desitgen els nacionalistes espanyols.

Parlem finalment de la llengua o de la presència de Catalunya a les institucions europees. Abans que res, dos fets recents. El primer: ERC justifica el vot positiu a la investidura de Rodríguez Zapatero perquè defensarà que el Tractat inclogui la llengua catalana. Arriba l'hora i no és així. I en lloc de reconèixer l'error, perquè era un error demanar que el català fos només llengua de tractat, s'embolica la troca, oblidem les nostres responsabilitats en la política espanyola -tots- i fem pagar els plats trencats a Europa. Segon fet recent: el govern presenta un text en català i un en valencià. ERC diu que, malgrat donar suport a uns pressupostos dolents per a Catalunya, potser no els vota al Senat i es reuneix amb Rodríguez Zapatero per trobar la solució. Quina? Doncs que en el pròxim consell d'afers generals de la Unió Europea el govern espanyol presentarà la proposta de reforma del reglament lingüístic perquè el català sigui oficial, que és, justament, el que des del primer dia d'aquesta legislatura va dir CiU al Congrés de Diputats que calia fer i que tant Moratinos com Rodríguez Zapatero ja havien dit que farien. Això sí, ERC diu que ja ho han resolt i que ja podran votar els pressupostos. No enredem la gent. Els catalans no en teníem prou que la nostra llengua fos llengua

de tractat. Això serveix de molt poca cosa i la prova és que el govern irlandès, que ja tenia el gaèlic com a llengua de tractat, ara demana el que CiU ha demanat sempre: modificar el reglament lingüístic i, pel que fa a nosaltres, fer del català llengua oficial.

¿Hi ha, d'altra banda, cap disposició actual, o en el nou Tractat, que impedeixi que el govern espanyol plantegi i resolgui que el català sigui llengua oficial? No, ni una. ¿I n'hi ha cap que no permet que Catalunya pugui tenir presència al Consell de Ministres de la Unió Europea? Cap ni una. ¿Per què tots estem demanant al govern espanyol que ho resolgui? Perquè és Europa i no Espanya qui no ho permet. És Espanya i no Europa qui posa pals a la roda. ¿Per què girar-nos d'esquena a Europa? ¿Per què fer-ne el boc expiatori de les culpes espanyoles? Siguem sincers i reconeguem tots a l'una que el problema el tenim a Espanya i si alguna cosa hauríem de deixar de votar, per ser conseqüents, els uns i els altres, és al govern espanyol quan ens necessita si no ens resol aquestes qüestions. Per cert, i tal com va aprovar el nostre darrer consell nacional a instàncies de la Unió de Joves, a partir d'ara no hi ha ni una excusa perquè el català no sigui també llengua oficial a l'Estat. I si no la reconeixen com a tal, a la propera reforma constitucional espanyola, aquí sí que hem de votar que no. Amb nosaltres, ja s'hi pot comptar.